

Regeringen, Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se och
kopia li.smf@regeringskansliet.se

Yttrande över remiss av SOU 2025:93 En robust skogspolitik för ett aktivt skogsbruk

Er beteckning: LI2025/01500

I yttrandet presenteras först övergripande synpunkter, följt av
synpunkter på specifika förslag i utredningen.

Allmänna synpunkter

Länsstyrelsen anser att utredningen lyfter flera viktiga frågor inom
skogspolitiken men har några övergripande synpunkter på
utredningen.

Framtida tillväxt och efterfrågan på skogsråvara

Utredningen konstaterar att vi kommer ha en situation med både
minskande tillgång och större efterfrågan på skogsråvara och drar
slutsatsen att det behövs en kraftigt ökad tillväxt på den skogsmark
som finns tillgänglig för virkesproduktion. Länsstyrelsen anser att
det inte går att slå fast att ökad efterfrågan måste mötas med ökad
tillväxt. Vi vet redan idag att skogen inte räcker till allt som
efterfrågas och efterfrågan måste även mötas upp med både
minskad resursanvändning, effektivisering och återvinning. Ett gott
exempel i en angränsande och delvis överlappande sektor är att
Sveriges elförbrukning på grund av effektivisering inte har ökat
sedan 1986.

Länsstyrelsen vill se en livskraftig skogsnäring med lönsamma
företag. Det rör såväl det skogliga arbetet i sig som alla
förädlingsled. Huruvida skogstillväxten kan ökas bör bedömas
utifrån om det utrymmet finns inom ramen för de jämställda målen i
skogspolitiken och vid avvägning med andra miljökvalitetsmål.

Bristande kulturmiljökompetens

Utredningen har genomförts utan medverkan med kulturhistorisk kompetens och de förslag som berör kulturmiljö är bristfälliga och bör inte genomföras utan vidare utredning.

Förslagen i kapitel 5.2 och 12.7 baseras delvis på felaktiga uppfattningar och antagande om gällande lagstiftning och praxis, och tolkningar av de kulturpolitiska målen.

Termer som övriga kulturhistoriska lämningar, kulturlämningar och kulturhistoriska lämningar och fornlämningar används inkonsekvent, vilket gör det svårt att förstå vad utredningen föreslår i kapitel 5.2. Det går inte med säkerhet att utläsa om förslaget avser inkludera fornlämningar.

Lämningar och kulturmiljöer används genomgående som synonymer, men kulturmiljöer har en mycket bredare definition, och skyddas inte av kulturmiljölagen och skogsvårdslagen på samma sätt som lämningar¹.

Sänkta ambitionsnivåer internationellt

Utredningen föreslår att Sverige fortsatt bör vara ett föregångsland gällande miljö- och klimatfrågor men gör bedömningen att Sverige i internationella överenskommelser inte ska utlova mer än vad andra länder gör, att implementering ska ske på den nivå som överenskommelsen anger, inte mer och inte mindre.

Det är olyckligt att på övergripande nivå slå fast att Sverige inte i några delar ska anta en högre ambition. Definitionen på ett föregångsland är att landet tar täten och är ett föredöme. Det finns flera delområden i skogsbruket där Länsstyrelsen uppfattar att både medborgare och skogsbrukare i vårt län vill vara ett föredöme.

Viktig roll i beredskapsplaneringen

Länsstyrelsen delar utredningens uppfattning att skogsnäringen har en viktig roll för att klara en nationell eller internationell kris. Därför behöver näringen inkluderas i samhällets breda beredskapsplanering. Vi saknar dock en analys av konsekvenser av

¹ [Definition av kulturarv och kulturmiljö -Riksantikvarieämbetet](#)

utredarens förslag kopplade till krisberedskap och försörjningstrygghet.

Regionala utmaningar och möjligheter

Kronoberg som skogslän präglas av förhållandevis hög skoglig tillväxt, stor efterfrågan på skogsråvara då exempelvis Södra skogsägarna har sitt säte här och en hög grad av enskilt ägande och mindre familjedrivna skogsbruk. Insatser för skogsnäringen måste ta hänsyn till skillnaderna mellan olika kategorier skogsägare. Mindre skogsägare som har andra förutsättningar för och mål med sitt ägande än de större. Skogsägandet har ofta en nära koppling till lantbruket och landsbygdens utveckling. Skogen brukas ofta anpassat och varierat och friluftsliv och turism är viktiga för sysselsättning och tillväxt.

Bygget av en framtida skogspolitik kan i en sådan kontext vara särskilt betjänt av en utredning med större helhetsperspektiv, där jobb, tillväxt och kolupptag balanseras, optimeras och säkras på lång sikt och i ett förändrat klimat. Utifrån en sådan utgångspunkt kan modeller för framtiden byggas där skogen och landsbygden fortsatt lever och där klok träförädling, nya sätt att använda skogen som resurs och ansvarstagande i klimatfrågan svarar mot de krav som vår planet och vår omvärld ställer på oss och de möjligheter som kommer ur det. Då kan antagligen det pris i både pengar och förändrade livsvillkor som måste betalas av framtida generationer förhoppningsvis bli så lågt som möjligt.

Länsstyrelserna föreslår även att de regionala skogsprogrammen kan fungera som regionala skogliga råd för att bidra till att uppfylla den svenska skogspolitiken. Det nationella och regionala skogsprogrammet är en samverkansprocess som syftar till att hantera komplexa och ofta konfliktfyllda frågor inom skogspolitiken. I processen ingår länsstyrelser, regioner, skogsägare, miljöorganisationer, industri, forskare och andra relevanta intressenter. Länsstyrelserna förespråkar att regeringen använder det nationella och de regionala skogsprogrammen som bärare inom det skogspolitiska området, i likhet med hur skogsprogram används i många andra länder med omfattande skogssektor.

Oklarheter kring skogens bidrag till klimatomställning, jobb och tillväxt

Uppdraget från politiken var att utreda en framtida ändamålsenlig skogspolitik som främjar ett långsiktigt hållbart konkurrenskraftigt skogsbruk, ökad skoglig tillväxt och en långsiktigt ökad tillgång till hållbar skoglig biomassa för att fullt ut kunna bidra till klimatomställningen samt jobb och tillväxt i hela landet.

Det är inte realistiskt att skogen bidrar fullt ut till vart och ett av dessa tre områden. Skogspolitiken måste sträva efter en balans mellan de tre aspekterna klimatomställning, jobb och tillväxt i hela landet.

Klimatomställning

För att skogen ska fullt ut bidra till klimatomställningen blir först och främst utgångspunkten avgörande.

Den svenska skogen har det senaste decenniet minskat bidraget till klimatomställningen i och med minskad kolinlagring. En del av detta är kopplat till minskad tillväxt och ökad naturlig avgång. Det är faktorer som skogsbruksmässigt kan vara svåra att råda över men som, beroende på regionala förutsättningar och graden av uppbyggd robusthet och anpassning, riskerar att vara det också i framtiden. En annan del av minskningen är direkt kopplad till ökad efterfrågan och därmed en grad av avverkning som enligt utredningen kommer fortsätta öka (avsnitt 3.3.2). Om Sverige ska ta sin roll som föregångare på allvar är en ökning av kolinlagring avgörande.

I en jämförelse mellan de båda scenarierna *Fokus mångfald* och *Fokus tillväxt* tydliggörs i utredningen att det ackumulerade upptaget i den svenska skogen på lång sikt och i bästa fall blir avsevärt högre för *Fokus tillväxt*. I bland annat SKA22² konstateras att scenariot *Fokus mångfald* är fördelaktigt om en ökad kolsänka framför allt ska främjas på kort eller medellång sikt.

Det är rimligt att i skogssammanhang göra långsiktiga analyser men klimatomställningen behöver genomföras omgående och snabba insatser på upptagssidan och skogens roll i dessa insatser har klättrat på den globala agendan. För ett skogsland som Sverige bör

² [Skogliga konsekvensanalyser 2022 - syntesrapport](#)

ett optimerat upptag på både kort och lång sikt vara föremål för vidare utredning.

Sysselsättning

Målet att fullt ut bidra till jobb i hela landet skär sig med den önskvärda, eller snarare oundvikliga, framtida inriktningen på bland annat AI och automatisering, både i skogsbruket (enligt avsnitt 3.3.4) och i skogsindustrin. Så länge scenarierna för klimatbidrag i enlighet med utredningens resonemang spänner över långa tidsperioder, bör också scenarierna för sysselsättning göra det. Det påpekas ofta att en viss inriktning på verksamheter – såsom viss återhållsamhet kontra full produktion – kan leda till förlorade jobb. Samtidigt står vi inför en stor utmaning på sysselsättningssidan kopplat till teknikutveckling som lär göra produktionsnivåns påverkan till mer av en ickefråga i sammanhanget, särskilt över längre tidsspann.

Möjligen har det redan tagits höjd för till exempel långtgående automatisering i scenarierna. Om inte, bör argumentationen förlorade jobb användas i scenariot Fokus tillväxt på samma sätt som i scenariot Fokus mångfald. Idén att den framtida avverkningen ska vara mer automatiserad och mer effektiv är snarare fokuserad på konkurrenskraft och ekonomisk tillväxt med dagens synsätt och den del som skulle vara jobbskapande riskerar på längre sikt att urvattnas. Ett framtida skogsutnyttjande som ekonomiskt vilar på fler ben än den rena virkesproduktionen kan kanske i högre grad främja sysselsättningen långsiktigt.

Tillväxt

Om den skogliga biomassan fullt ut ska bidra till tillväxt i hela landet kan det tolkas som att skogen inte bara ska utgöra en avgörande pusselbit i en hållbar bioekonomi utan också möta en förväntad global efterfrågan på skogsvaror, oavsett produkt. Med utgångspunkt i resonemang kring bland annat koldioxidläckage riskerar tillväxten att ses som uteslutande positiv även om skogen till övervägande del skulle komma att användas i sammanhang som inte leder till någon avgörande substitutionseffekt.

I utredningen förbises cirkulära affärsmodeller och ökad resurseffektivitet. Trävaror ska via substitution inte bara fasa ut nödvändiga fossila varor i en än så länge blygsam omställning; Efterfrågan spås allmänt öka, varför uttaget enligt utredningen också bör göra det – samtidigt som andra sektorer bör ta sitt ansvar

för att hålla nere klimatavtrycken. Om Sverige med hänvisning till bland annat koldioxidläckage och massproduktion är ett föregångsland bör vi framöver också föregå med gott exempel sett till produktionsfokus och hållbar konsumtion. Detta särskilt eftersom substitutionseffekten enligt utredningen anses vara avgörande för att något nettoupptag av koldioxid alls ska ske i Fokus tillväxt-scenariot.

Synpunkter på förslag

Nedan redogör Länsstyrelsen för synpunkter kopplade till lösningsförslag och förslag i löpande text, uppdelade efter utredningens kapitel.

Synliggör skogens klimatnytta (kapitel 4)

Förslag kapitel 4.3

Länsstyrelsen avstyrker förslaget. Snarare än att utveckla alternativa modeller baserade på i dagsläget ofta svårbedömda aspekter bör klimatmodellerna bibehållas på ett sätt så att beräkningar fortsatt kan göras med robusthet och kontinuitet och på ett likartat sätt länder emellan.

Substitutionsberäkningar är osäkra och svåra att verifiera och mycket av dagens forskning pekar på att minskad avverkning, längre omloppstider och starkare skydd av skog är kraftfullare och säkrare vägar till stärkt klimatnytta för svensk skog, särskilt på kort och medellång sikt³.

Länsstyrelsen välkomnar fortsatt forskning och utredning kring robust beräkning av substitutionseffekter, koldioxidläckage och andra faktorer i avsnittet som rör mer komplexa delar av klimatpåverkan. En inriktning mot långlivade skogsprodukter och ersättandet av fossila varor med trävaror vid bland annat nybyggnation är viktig i klimatarbetet. Det understryks bland annat i Smålands skogsstrategi och i Klimat- och energistrategi för Kronobergs län 2025-2030.

³ [366731_nr8_web_vers_syntes.pdf](#)

Ny syn på naturvårdsavsättningar och miljöhänsyn (kapitel 5)

Naturvårdsverkets *Fördjupad utvärdering av Miljökvalitetsmålet Levande skogar*⁴ (2023) och SLU Artdatabankens rapport *Skogliga arter som hotas av modernt skogsbruk*⁵ (2025) visar att utvecklingen för naturvärden i skogen över tid varit negativ. Igenväxning och avverkning är de viktigaste negativa påverkansfaktorerna för rödlistade arter. Länsstyrelsen anser att de i kapitel 5 presenterade förslagen på hur miljöhänsyn och skydd för fåglar kan minskas samt att naturreservat och biotopskyddsområden ska kunna upphävas kan ha negativa konsekvenser för hotade arter i skogen.

Förslag kapitel 5.1.3

Länsstyrelsen tillstyrker delvis förslaget.

Det bedöms positivt att nya arealmål för hur stora arealer som bör undantas från skogsbruk ska tas fram. Det är viktigt att målen vilar på vetenskaplig grund och att det utgår från den nuvarande statusen för skogens biologiska mångfald samt dess negativa trend över tid. Den areal skogsmark som inte är undantagen från skogsbruk är därmed tillgänglig för skogsbruk eller olika former av mångbruk. Skogsproduktionens storlek kan komma att variera utifrån enskilda fastighetsägares mål. Det är därför tveksamt om det är möjligt att lägga fast arealmål för skogsproduktion.

Andelen skogsmark kommer sannolikt att minska som en följd av att igenväxande gräsmarker behöver restaureras och återgå till jordbruksmark i enlighet med restaureringsförordningen. Det finns även marker som kan användas för produktion genom dispens eller tillstånd, till exempel fornlämningar där tillstånd kan beviljas att bedriva produktionsskogsbruk med justerade metoder. Denna typ av marker hanteras inte i förslaget.

Förslag kapitel 5.2.3

Länsstyrelsen avstyrker förslaget att utforma en strategi och styrmedel för att bevara, använda och utveckla de mest skyddsvärda kulturhistoriska lämningarna, på grund av stora oklarheter kring vad som avses genomföras och uppnås genom uppdraget som

⁴ [2022-12. Levande skogar. Fördjupad utvärdering 2023](#)

⁵ [Skogliga arter som hotas av modernt skogsbruk](#)

utredningen föreslår, samt vilka kulturlämningar som omfattas av förslaget.

Utredningen säger att avsaknad av strategi för prioritering skapar en uppfattning att alla lämningar ska bevaras överallt, och att man bör ta ställning till om alla kulturmiljöer behöver bevaras eller om det kan anses acceptabelt att vissa mindre värdefulla kulturmiljöer påverkas negativt vid skogsbruk.

Att alla lämningar ska bevaras vid skogsbruk stämmer inte. Fornlämningar genomgår idag en prioritering genom tillståndsprövning enligt kulturmiljölagen, och ofta tillåts markingrepp för skogsbruk inom eller invid fornlämningar. Övriga kulturhistoriska lämningar, som ryms under generell hänsyn, hanteras genom målbilderna för god miljöhänsyn. Generell hänsyn får inte vara så ingripande att pågående markanvändning avsevärt försvåras, det innebär att man får genomföra åtgärder även vid övriga kulturhistoriska lämningar i skogen.

Utredningen klargör inte heller vad som menas med ”bevara, använda och utveckla”. En strategi för att ”bevara, använda och utveckla” kan tolkas som ett förslag att vårda och tillgängliggöra utvalda lämningar, vilket är positivt.

Det är positivt om Riksantikvarieämbetet arbetar aktivt med frågor kring skogsbruk och om Skogsstyrelsen prioriterar att ta fram robusta metoder för uppföljning av hänsyn.

Synpunkter på Skogsstyrelsen som tillsynsmyndighet för kulturmiljölagen

Utredningen lyfter Skogsstyrelsens roll som sektorsansvarig myndighet och att man bör överväga att göra Skogsstyrelsen till tillsynsmyndighet för kulturmiljölagen vid skogsbruksåtgärder. Det är oklart om utredningen menar att Skogsstyrelsen skulle genomföra tillsyn av Länsstyrelsens beslut eller ta över både prövning och tillsyn av kulturmiljölagen vid skogsbruksåtgärder. Oavsett tolkning bedömer Länsstyrelsen att det skulle försvåra hanteringen av kulturmiljölagen och ser flera problem med att dela upp lagen på flera myndigheter. Kulturmiljölagen gör ingen skillnad på olika typer av ingrepp, och att säkerställa en jämlik tillämpning av lagen försvåras om två olika myndigheter prövar lagen beroende på vilken åtgärd som ansöks.

Man bör i stället överväga att utöka Länsstyrelsens resurser för prövning och tillsyn av kulturmiljölagen, för att effektivisera handläggning av samtliga ärenden, inklusive de som berör skogsbruksåtgärder.

Förslag kapitel 5.3.3

Länsstyrelsen avstyrker båda förslagen.

Det finns redan en nationell förteckning över hotade fågelarter. SLUs rödlista tar upp alla arter som har en prognos för ett framtida utdöende. Svensk Häckfågelinventering (Lunds universitet) är ett bra komplement till rödlistan då det där visas hur de svenska fågelarternas bestånd nationellt utvecklats under de senaste 30 åren.

Länsstyrelsen delar uppfattningen att åtgärdsprogram skulle kunna vara ett arbetssätt att ha som föredöme för att förtydliga vilka åtgärder som behövs för att säkerställa tillräckliga livsmiljöer för dessa fågelarter.

Länsstyrelsen håller med om att det är bra att arbeta förebyggande men ser svårigheter med att peka ut formellt skyddade livsmiljöer med stöd av miljöbalken. Många av fåglarna hör hemma i det skogliga vardagslandskapet som utgör stor andel av Sveriges yta och som till största del påverkas av kontinuerligt skogsbruk. Det behöver därför ofta göras en bedömning från fall till fall om ett visst område kan behålla sin ekologiska funktion som livsmiljö för berörd art även efter att planerad skogsbruksåtgärd gjorts. Det har betydelse vad som görs, när det görs och i vilken omfattning åtgärden påverkar området. Om den ekologiska funktionen finns kvar är åtgärden inte förbjuden.

Lokala och regionala riktlinjer för specifika arter och trakter, som tas fram i samverkan mellan skogsnäring och myndigheter, förenklar hanteringen och används redan idag i vårt län.

När det gäller förslaget att ändra artskyddsförordningen delar vi inte uppfattningen att bedömningen av huruvida en art har livskraftig population enbart ska göras på biogeografisk nivå. Att göra bedömningen på en så pass grov nivå leder till att syftet med fridlysningen åsidosätts och att de arter som berörs riskerar att försvinna över delar av sitt naturliga utbredningsområde i vårt land.

Förslag kapitel 5.4.3

Länsstyrelsen avstyrker förslaget om att det ska bli lättare att upphäva naturreservat. Utredningen exemplifierar fall då den nya lagen ska kunna tillämpas med områden som har påverkats av storm och barkborreangrepp. Exempelen från Kronobergs län med stormen Gudrun 2005 och barkborreangrepp 2018 är inte bra exempel på att naturvärden gått förlorade i naturreservat eftersom dessa störningar också har skapat stora naturvärden.

Stormen skapade stora mängder död ved, som av olika anledningar inte kom att upparbetas vare sig i naturreservaten eller i produktionsskogar. Detta har varit mycket gynnsamt under den senaste 20-årsperioden för många arter som är beroende av död ved, det har vi tydligt kunnat följa i vårt län. Här finns inga naturreservat som har förlorat sina naturvärden. Förslaget riskerar därför att leda till felaktiga förväntningar, eller farhågor, om att det kommer att bli lättare att upphäva naturreservat.

Länsstyrelsen delar inte utredningens slutsats om att upphävande av områdesskydd inte skulle medföra betydande kostnader för staten. Slutsatsen bortser från de omfattande kringkostnader som en reservatsbildning för med sig. Det handlar om biologiska inventeringar, fastighetsrättsliga utredningar och förrättningar. Vidare är förhandling om ersättning, inmätning och utmärkning av reservatsgränser kostnadskrävande arbeten. Detta är arbete som går till spillo om områdesskyddet upphävs. Dessutom kommer sannolikt återbetalning av intrångsersättning, eller återköp av mark som staten förvärvat i ett naturreservat, föra med sig lika stora kostnader som de som lades ner på markförhandling vid reservatets bildande.

Förslag kapitel 5.5.3

Länsstyrelsen avstyrker förslaget om nytt områdesskydd, skogsmarksskyddsområde. Det riskerar att minska kvaliteten i det formella skyddet och orsaka ökade kostnader för staten genom att mindre värdefulla naturområden skyddas.

Mer variationsrikt skogsbruk (kapitel 6)

I kapitel 6.4 i görs bedömningen att all skogsareal med bestående trädkontinuitet bör räknas i statistiken för hyggesfritt skogsbruk. Länsstyrelsen håller inte med om att mark som inte brukas som skog, så som formellt skyddade områden, hänsynsytor och frivilliga

avsättningar ska ingå i statistiken för vad som räknas enligt begreppet "hyggesfritt skogsbruk". Statistiken riskerar bli missvisande och arealen skogsmark som brukas för hyggesfri skogsproduktion riskeras att överskattas.

Bedömning kapitel 6.6

Länsstyrelsen delar i allt väsentligt utredningens bedömningar och ser stor potential i att skogsbruket med ökad kunskap och anpassade brukningsmetoder, på en ökande andel av den för skogsbruk tillgängliga skogsmarken, både ska kunna bevara hotade arter och få inkomster. Alternativa brukningsmetoders påverkan på kulturmiljövärden är vidare i dagsläget ganska okänd och bör också följas upp regelbundet i ett sådant system för tillsyn.

För flera av de rödlistade arterna, till exempel fåglar, är alternativa brukningsmetoder det enda rimliga eftersom de utnyttjar stora arealer skogsmark under sin livscykel. Om vi klarar att hysa större biologisk mångfald i det brukade skogslandskapet kan behovet av områden som är helt undantagna från skogsbruk minska.

Länsstyrelsens bedömning är att den sammanlagda nyttan är störst utan övergång till mer intensivt brukade skogar med tanke på skogarnas stora värde för mångbruk, exempelvis turism och friluftsliv m.m.

Utredningen lyfter att en ökad variation i brukningsmetoder ökar risken för några åtgärder kommer att misslyckas. Länsstyrelsen motsäger inte detta men vill framhålla att ett enhetligt brukande med ett begränsat antal storskaliga metoder i större utsträckning ökar risken för storskaliga misslyckanden.

Ökad rådgivning (kapitel 7)

Förslag kapitel 7.4

Länsstyrelsen tillstyrker förslagen och håller med om att Skogsstyrelsen ska identifiera och förtydliga vilka skogar och arter i Sverige som är skyddsvärda eller som kräver extra hänsyn. Lösningförslagen bör därför kompletteras med ytterligare en strecksats:

- Skogsstyrelsen får i uppdrag att ta fram ett heltäckande kunskapsunderlag om skyddsvärda skogar och arter vilket förutom fjärranalyser även omfattar fältbesök.

En viktig begränsande faktor är bristen på varierad rådgivning. Idag sker en stor del av rådgivningen till landets mindre skogsägare vid kontakten med virkesköpare med huvudinriktning mot optimerad virkesproduktion. För att stödja markägare till ett variationsrikt skogsbruk avseende såväl mål som metoder behöver Skogsstyrelsens oberoende rådgivningsverksamhet kraftigt förstärkas och tillhöra kärnverksamheten. Vi vill också framhålla att en ökad målvariation, med större hänsyn avseende till exempel biologisk mångfald eller sociala värden, sannolikt kommer att minska produktionen av virke i strid med utredningens mål.

Ökad rådgivning bedöms även kunna få positiva konsekvenser för kulturmiljövärden i skogen. Det är önskvärd att rådgivare har kulturmiljökompetens.

Ökad skogsproduktion (kapitel 8)

Kapitel 8.4, 8.5, 8.6 och 8.7 innehåller ett antal produktionshöjande åtgärder. Inga av dessa är nya utan redan idag en del av konventionell skogsskötsel. Den övergripande bilden av förslagen är snarare att dessa ska begränsa eller minska produktionskostsam hänsyn än utveckla den reella skogsskötseln mot ökad produktion med nya eller effektiviserade metoder.

Fortsatt forskning och ökad information om optimering av självföryngring bör också prioriteras för ökad biomassa. Självföryngring är ett hållbart sätt att utnyttja skogens egen produktionsförmåga med lägre energitillsats än vid odlade plantor.

Länsstyrelsen föreslår att den presenterade utredningen kompletteras med en miljökonsekvensanalys för ett intensifierat skogsbruk med fokus på långsiktiga landskapsekologiska och produktionsmässiga effekter.

Förslag kapitel 8.1.3

När det gäller de preciseringar av produktionsmålets innebörd som utredaren exemplifierar kan majoriteten av dem fungera i samklang med miljömålet sett till kollager och upptag. Det stora undantaget är

preciseringen som lyder att *Tillgången på biomassa omsätts i värdeskapande produkter som stärker markägarnas lönsamhet.*

Preciseringen går att tolka som att all tillgänglig biomassa ska omsättas i värdeskapande produkter. Att det gäller biomassa avsatt för avverkning bör alltså förtydligas för att inte produktionsmålet ska skära sig mot det jämställda miljömålet.

Det är tveksamt om klimatnytta ska hanteras som en del av produktionsmålet eftersom det allmänt inte kan anses rimma med målets formulering.

Länsstyrelsen konstaterar att utredningen föreslår preciseringar och indikatorer liknande miljökvalitetsmålen för det skogliga produktionsmålet. Det är oklart hur utredningen menar att det skogspolitiska målet ska vägas mot miljökvalitetsmålet Levande skogar.

Förslag kapitel 8.3

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag med undantag för delförslaget om begränsningen att främmande trädarter endast får användas i undantagsfall.

Länsstyrelsen anser att utredningen saknar en bredare genomgång av riskerna med att plantera främmande arter. Utredningen lyfter delvis riskerna med okontrollerad spridning av främmande trädslag men bortser från riskerna med att främmande trädarter sprider introducerade skadegörare till våra inhemska trädarter men också riskerar att negativt påverka dynamiken mellan inhemska skadegörare och inhemska trädslag. Ju större areal och fler främmande trädarter som planteras desto större är risken för epidemier som kan hota våra inhemska trädarter.

Länsstyrelsen anser också att utredningen bortser från de flertaliga exempel på problem och även katastrofer som bruket av främmande trädslag orsakat i ett internationellt perspektiv.

Även ur kulturmiljösynpunkt är det viktigt att införande av främmande arter görs med försiktighet för att inte riskera det biologiska kulturarvet.

Förslag kapitel 8.4.3

Länsstyrelsen föreslår att förslagets första strecksats bör ändras på följande sätt:

- Regeringen ger Skogsstyrelsen i uppdrag att se över sina föreskrifter om föryngringsåtgärder vad gäller *ståndortsanpassning*, tidpunkt för tillfredställande plantuppslag, plantantal och fördelning, i syfte att förbättra möjligheterna för en tillsyn som är relevant för ett gott föryngringsresultat.

Länsstyrelsen anser att ståndortsanpassat skogsbruk är ett viktigt ledord för ökad produktion. Rådgivning och information bör ges om detta.

Det är också viktigt att föreskrifterna som föreslås om gödsling inte går emot kulturmiljölagens bestämmelser. Gödslings effekt på kulturhistoriska lämningar är ganska okända, men det är känt att förändringar i markens kemi kan påverka bevarandeförhållanden för till exempel metallföremål. Dessa risker bör utredas vidare. En förändring av föreskrifter, allmänna råd och rekommendationerna måste utformas med hänsyn till kulturmiljö.

Förslag kapitel 8.6.3

Länsstyrelsen är tveksamma till ökad kvävegödsling i skogsmark som fordrar energitillförsel vid tillverkning av kvävegödseln. Sverige importerar hela sitt behov och har ingen egen tillverkning av kvävegödsel vilket är en viktig aspekt när det gäller försörjningstrygghet och ur beredskapssynpunkt.

Bedömning kapitel 8.7.4

Länsstyrelsen ser positivt på att Skogsstyrelsen får mer resurser för tillsyn och information om återväxt/föryngring, skötsel av ungskogar och askgödsling (askåterföring). I klimathänseende bidrar ökad skoglig tillväxt även för skogen som kolsänka.

Förslag kapitel 8.8.3

En översyn har redan gjorts i Kronobergs län, med erfarenheter efter stormen Gudrun 2005 och efterföljande granbarkborreangrepp och vi har delat med oss av erfarenheterna till andra län.

Länsstyrelsen uppdaterar kontinuerligt skötselplaner för befintliga naturreservat.

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget att den etablerade satsningen på skogsskadecentrum bör fortsätta prioriteras av SLU och utgöra ett kunskapsnav för hela skogssektorn och andra forskningscentra. Skogsstyrelsen bör prioritera skogsskadefrågorna genomgående i sitt arbete med rådgivning, tillsyn och övervakning, särskilt avseende granbarkborre, samt att genomföra beredskapsövningar för skogssektorn.

Förslag kapitel 8.9.3

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om att ett tydligt mål att förebygga och begränsa skador orsakade av vilt regleras i författning. Länsstyrelsen menar att detta skulle öka tydligheten och ge ett större mandat för myndigheter och andra aktörer att arbeta mer aktivt med frågan.

Förslag kapitel 8.11.3

Länsstyrelsen är positiv till förslagen. Kronoberg är ett län med många små privata skogsägare. Om förslagen leder till att det blir enklare för markägare att gå samman och anlägga gemensamma vägar kan det leda till färre antal skogsbilvägar, vilket är positivt för bevarandet av länets fornlämningar. En standard för och införande av skogsbilvägar i den nationella databasen bedöms kunna bidra till enlighet och tydlighet över länet och kan leda till effektivare handläggning av tillstånd enligt kulturmiljölagen.

Nytt forskningsprogram (kapitel 9)

Förslag kapitel 9.3

Länsstyrelsen delar utredningens slutsats att det behövs en förstärkt skogsforskning. Utredaren föreslår att staten ska bidra med finansiering med 550 miljoner under 10 år och ingen särskild pott till långsiktiga försök. Förslaget kan ha stor regional betydelse då SLU med Asa försökspark finns i länet. Länsstyrelsen Kronoberg vill framhålla att Linnéuniversitetet genom åren byggt upp en hög kompetens som kan utvecklas vidare och bidra till ökad kunskap. Företagens finansiering har varit betydande i de forskningssatsningar som gjorts på Linnéuniversitetet genom åren.

Eftersom skogsforskning i vissa avseenden tar mycket lång tid är det viktigt med långsiktigt stabil finansiering. Däremot är det tveksamt om regeringen skall peka ut prioriterade forskningsområden.

Sverige som en av världens största skogsindustriländer har endast en skogsfakultet med öronmärkt finansiering från landsbygds- och infrastrukturdepartementet. I många andra länder, även de med lite skog, finns flera skogsfakulteter. Det bör vara en fördel för kunskapsutvecklingen inom skog om inte forskningen domineras av ett lärosäte. Skogssektorn har medfinansierat mycket skogsproduktionsforskning och bör även fortsatt kunna göra det.

Inför ett evidensbaserat beslutsfattande (kapitel 10)

Förslag kapitel 10.7

Länsstyrelsen avstyrker förslaget att Skogsstyrelsens och Naturvårdsverkets instruktioner kompletteras med en skrivning om att myndigheterna i sina uppdrag ska utgå från vetenskap och beprövad erfarenhet eftersom detta redan är vedertaget arbetssätt hos myndigheterna.

Länsstyrelsen vill också påpeka att utredningens beskrivning av beprövad erfarenhet gällande skog och skogsbruk bortser från en rad yrkeskategorier som vid sidan av till exempel skogsbolagens tjänstemän och självverksamma skogsägare också är betydelsefulla aktörer i skogen: ekologer, kulturvetare, arkeologer, ekoturismföretagare och friluftslivsaktörer. Dessa kategorier måste också inkluderas i definitionen av beprövad erfarenhet om denna ska ha en relevant täckning.

Ett tydligare Sverige i EU (kapitel 11)

Förslag kapitel 11.2

Länsstyrelsen anser att Sveriges officiella rapportering inte bör vara regeringsberoende utan löpande stabil i sin utformning och vila på vetenskaplig grund. Om avsikten är att Sverige ska bli tydligare i EU så bedömer vi att detta är fel väg att gå eftersom det då ger större utrymme för politiken att förändra sin hållning i EU från gång till annan, till exempel vid regeringsskifte.

Förslag kapitel 11.3.5

Länsstyrelsen avstyrker förslagen.

Sänkta ambitionsnivåer kopplat till *Den gröna given* kan tolkas som ett sätt att göra så stora uttag som möjligt ur skogen inom regelverkets ramar oavsett läge. Sverige har historiskt dragit många ekonomiska såväl som ekologiska och sociala fördelar av att vara ett skogsland. Skogen har dock, som de flesta naturliga förutsättningarna och naturresurserna för ett land idag, globala kopplingar som också kommer med ekonomiska, ekologiska och sociala ansvar. Dessa ansvar är inte alltid uttalade och, beroende på föregångarattityden, inte alltid uppfyllda. Vi är i ett läge där den skogliga tillväxten sjunkit samtidigt med ökad naturlig avgång och stora uttag som gjorts inom de rådande regelverken. Det har medfört sjunkande kollager i levande skog. I ett sådant läge bör Sverige inte sätta upp en allmängiltig princip om att implementering som går utöver de skyldigheter som följer av EU-lagstiftningen bör undvikas. I stället bör vi ta ansvaret som kommer med de fördelar vi har haft och förhoppningsvis kommer att ha också i framtiden.

Tydligare miljökvalitetsmål (kapitel 12)

Förslag kapitel 12.6

Länsstyrelsen ser positivt på att etappmål tas fram med tillhörande tilldelning av resurser till berörda myndigheter. Vi ser positivt på att miljömålssystemet styrs mot tydliga och tidsatta mål. Utredningen önskan att målen ska vara realistiska och gripbara får dock inte göra avkall på att ett vetenskapligt grundat mål. Etappmål, tidplan och åtgärder för hur målet nås är sedan politiska beslut.

Förslag kapitel 12.7

Länsstyrelsen avstyrker att det görs ett tillägg i definitionen av miljökvalitetsmålet *Levande skogar* om att målet ska uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att andra mål för hållbar utveckling inte äventyras. Trots att alla hållbarhetsaspekter är invävda i ett av miljökvalitetsmålen, *Begränsad klimatpåverkan*, anser vi inte att det bör göras i övriga miljökvalitetsmål. Vår bedömning är att det blir för stort arbete att någorlunda tydligt redogöra för vilka ekonomiska intressen som ska beaktas i respektive mål. Vidare görs avvägningen mot ekonomiska och sociala aspekterna redan idag i de prövningar eller politiska beslut där miljökvalitetsmålen används så som anges i

Agenda 2030. Tidplan för genomförande och avvägning mellan olika målkonflikter leder i ett efterföljande steg till de slutliga åtgärderna.

EU:s skogsstrategi för 2030 har som utgångspunkt att skogen är grundläggande för hälsa och välbefinnande. Ekosystemtjänster är värden som ekosystemet tillhandahåller, d v s. virke, men även klimatnytta och kulturella tjänster som källa till hälsa och välbefinnande. Det är viktigt att samtliga dessa ekosystemtjänster kvarstår och preciseringen bör därför inte strykas.

Utredningen motiverar ändringen i preciseringen för *Levande Skogar* med att det är samma terminologi som de politiska kulturmålen, lägger till "en mångfald" för att "det öppnar också upp för att en mångfald av kulturmiljöer ska bevaras, inte att alla bevaras". Den nuvarande preciseringen innehåller dock inte ordet "alla", vilket gör motiveringen till justering av preciseringen svag. Länsstyrelsen anser inte att formuleringen bör ändras, men motsätter sig inte strykning av "Natur-".

Länsstyrelsen avstyrker förslaget om ny indikator att följa arter och naturtyper som ingår i Naturvårdsverkets åtgärdsprogram. I åtgärdsprogrammen för hotade arter fokuseras det på arter med stort behov av aktiva åtgärder och skötsel, främst utanför skyddade områden. Majoriteten av åtgärdsprogrammen omfattar arter i odlingslandskapet, inte i skog. Eftersom ungefär 2000 av Sveriges djur- och växtarter är hotade och enbart ca 280 av dem har ett åtgärdsprogram är det tydligt att åtgärdsprogrammen omfattar endast en mycket liten del av den hotade mångfalden.

Länsstyrelsen avstyrker förslaget att anpassa indikatorerna "Gammal skog" och "Gammal skog med särskilda naturvärden" i preciseringen "Grön infrastruktur" och bedömer att befintliga indikatorer bör bibehållas i uppföljningen. I södra Sverige finns i princip ingen oskyddad skog som lever upp till förnybarhetsdirektivets definition av gammal skog. Ett av kriterierna är att det ska vara ett skogsområde där det, enligt synliga spår eller dokumentation, inte har utförts några andra skogsbruksåtgärder än naturvårdande skötselåtgärder under de senaste 80 åren.

Att bibehålla tillräckliga livsmiljöer för Sveriges hotade arter tillgodoses inte bara av att gammal skog bevaras. Det kan till exempel vara hotade svampar som är beroende av lång skoglig kontinuitet men inte nödvändigtvis att träden i sig har mycket hög

ålder. Det krävs också naturskogslikande skog, som är svårt fragmenterad idag. Behovet av skydd av större arealer och bättre grön infrastruktur är stor.

Förslag kapitel 12.8

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget att Naturvårdsverket får i uppdrag att följa upp och redovisa indikatorer för att följa skogens bidrag till klimatomställningen.

Om snabb återbeskogning av lämpliga marker genomförs är det viktigt att utgå från kraven i restaureringsförordningen och att ha med ett kulturmiljöperspektiv i framtagandet av åtgärder.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser (kapitel 14)

Utredningen föreslår att samtliga författningsförslag träder i kraft den 1 september 2026. Länsstyrelsen avstyrker förslaget datum för ikraftträdande. Länsstyrelsen bedömer att flera av förslagen som berör kulturmiljö kräver vidare utredning. Länsstyrelsen bedömer vidare att ikraftträdande bör sammanfalla med tilldelning av budget för berörda myndigheter och därför inte vara tidigare än 1 januari 2027.

Miljömässiga, Ekonomiska och sociala hållbarhetsdimensioner

Länsstyrelsen Kronoberg anser att utredningen behandlar två dimensioner, den miljömässiga och den ekonomiska.

Utifrån Kronobergs läns förutsättningar finns fler dimensioner som Länsstyrelsen Kronoberg bedömer vara betydelsefulla i utformandet av skogspolitiken. Det rör sig om det differentierade och småskaliga ägandet, kompetensförsörjning och det engagemang som finns hos enskilda individer för och kring skogen, oavsett om de är skogsägare eller inte.

Miljömässiga konsekvenser

Förslaget att satsa på rådgivning från Skogsstyrelsen bedöms ge goda konsekvenser på flera fronter, både miljömässiga och för produktionsändamål.

Vi ser stor potential i att skogsbruket med ökad kunskap i högre grad ska kunna bevara natur- och kulturmiljövärden. För detta behövs kontinuerlig kunskapsinhämtning genom GIS-analyser, inventeringar och uppföljning av status för livsmiljötyper och arter. Flera av förslagen i utredningen syftar dock till att indikatorer för uppföljning och statusuppföljning ska ändras så att färre arter och livsmiljöer följs upp eller att det ska göras på mer övergripande geografisk nivå. Konsekvensen av dessa förslag blir enligt vår bedömning sämre kunskapsunderlag för skogsbruket. Vi ser med oro på detta och anser att ökad kunskap är till gagn för alla parter, även för att nå ökad skogsproduktion inom ramen för ett hållbart skogsbruk.

Utredningen beskriver i många fall rådande arbetssätt hos myndigheter och samverkan kring skogsfrågor på ett mer problematiskt sätt än vad vi känner igen från vårt län. Huvuddelen av ärenden kring artskydd och fornlämningar slutar med att skogsbruk efter anpassning kan bedrivas. Vi ser goda möjligheter till fortsatta förbättringar genom fortsatt samverkan, ny kunskap och metodutveckling. Detta gör att vissa av utredningens förslag bedöms omotiverade sett ur vårt perspektiv.

Konsekvenser för ekonomisk hållbarhet

I Kronoberg som, är ett skogs- och landsbygdslän, är den ekonomiska dimensionen en central del av länets totala ekonomi. Det är många människor som har skogen som utkomst, direkt och indirekt. Det är som skogsägare, sågverksarbetare, virkesmätare, timmerbilsförare, husproducenter, IT-tjänster m.fl. I Småland finns ca 40% av landets anställda inom skog och träindustri. Det finns stor forskning på Linnéuniversitet, uppbyggt under 30 år. Det finns initiativ kring skogens fossilfria värdekedja som syftar att hitta en klimatsmart värdekedja från trädets fällning till leverans av möbelprodukter till kund. Skogen är central del i länets ekonomiska utveckling. Därför har utredningens ambitioner betydelse för utvecklingen i Kronobergs län.

Konsekvenser för social hållbarhet

I landskapet Småland så ägs 1 710 000 ha (ca 79%) av ca 39 000 enskilda privata ägare, varav 38% är kvinnor. Det är ur ett europeiskt och internationellt perspektiv unikt. Storleken på skogsinnehaven är

i genomsnitt 30-40 ha, vilket är stor skillnad jämfört med norra Sverige, eller andra delar av världen.

Det småskaliga ägandet i vår del av Sverige gör södra Sverige unikt och där distansutbildningen "Hållbart familjeskogsbruk" på Linnéuniversitetet är ett av universitetets mest populära. De flesta är skogsägare bara en del av sin tid som mångsysslare eller har andra arbeten som huvudsyssla. Av detta kan dras slutsatsen att de 39 000 småländska skogsägarnas motiv och syfte med sitt ägande är mycket mer mångfacetterat än enbart ekonomiska eller miljömässiga intressen. Sociala motiv, jakt, friluftsliv, natur- och kulturvård har betydelse, och många gånger är det kombinationer av olika intressen driver skogsägares ägande.

Precis som skogen är viktig ur miljömässigt och ekonomiskt hållbarhetsperspektiv så finns aspekter kring social hållbarhet som är viktiga att framhålla i utformandet av skogspolitik.

Även social gemenskap, föreningsliv, trygghet på landsbygden är kopplat till skogen. Stormarna Gudrun och Per visade, utöver miljömässiga och ekonomiska konsekvenser, att de sociala konsekvenserna medförde många personliga tragedier.

Mot bakgrund av detta anser Länsstyrelsen Kronoberg att perspektivet social hållbarhet och dess betydelse i större utsträckning kunde lyfts fram i utredningens förslag.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Maria Arnholm med handläggare Johan Ekström som föredragande. I den slutliga handläggningen har också naturskyddshandläggare Helene Pettersson, enhetschef för Naturförvaltning Jesper Witzell, kulturmiljöhandläggare Ida Stern, klimat- och energisamordnare Filip Linders, processledare Per Schöldberg, enhetschef för Landsbygdsutveckling och fältkontroll Mikael Briland och avdelningschef för Landsbygdsavdelningen Stefan Carlsson medverkat.